

## Proces-verbaal Plenaire vergadering 03/12/2019

### **Aanwezig:**

W. Aertsens (INFRABEL)  
C. Baugnet (ENGIE)  
H. Canière (BOP)  
P. Claes (FEBELIEC)  
B. Gouverneur (SYNERGRID)  
H. Vandersyppe (COGEN)  
M. Van Bossuyt (FEBELIEC)  
S. Harlem (FEBEG)  
J. Robbelein (FOD Economie)  
J. Mortier (FEBEG)  
O. Van den Kerckhove (EFET)

P. De Leener (Voorzitter – ELIA)  
D. Zenner, J. Matthys-Donnadieu, F. Carton, J. Voet, R. Vande Zande en E. Heerinckx (ELIA)

### **Afwezig:**

J. Hensmans (FOD ECONOMIE)

### **Agenda:**

- 1. Goedkeuring van het proces-verbaal van de vergadering van de Plenaire Users' Group van 6 juni 2019**
- 2. Future-proofing the EU Energy System towards 2030:** ELIA's visie
- 3. Werkprogramma 2020**
  - 3.1. Werkprogramma per werkgroep
  - 3.2. Publieke consultaties 2020
  - 3.3. Data plenaire vergaderingen 2020
- 4. WG Belgian Grid:** stand van zaken lopende werkzaamheden
- 5. WG System Operations & European Market Design:** stand van zaken lopende werkzaamheden
- 6. WG Balancing:** stand van zaken lopende werkzaamheden
  - 6.1. Task Force strategische reserve
  - 6.2. Task Force iCAROS
- 7. Task Force CRM:** stand van zaken lopende werkzaamheden
- 8. Diverse**

### **Proces-verbaal:**

- 1. Goedkeuring van het proces-verbaal van de vergadering van de Plenaire Users' Group van 19 september 2019**

De Voorzitter van de plenaire vergadering opent de vergadering en overloopt de agenda. De agenda werd wat omgedraaid waarbij de rapporteringspunten aangaande de werkgroepen op het einde zullen worden behandeld.

Wat de verslagen betreft werd de Nederlandstalige versie reeds samen met de agenda digitaal doorgestuurd. De Franstalige versie is nu ook beschikbaar in de documentenbundel. De verslagen zullen samen met de presentaties na de vergadering per mail worden overgemaakt. De leden hebben nog tijd tot en met 20 december 2019 om hun opmerkingen en/of suggesties

op het verslag over te maken. Nadien gaan we ervanuit dat het verslag formeel wordt goedgekeurd.

## **2. Future-proofing the EU Energy System towards 2030: ELIA's visie**

Een van de grote onderwerpen tijdens de ELIA 'Stakeholdersday' was de nieuwe ELIA Groep studie: '*Future-proofing of the EU Energy System towards 2030*'. De Voorzitter van de plenaire vergadering vraagt om deze uiteenzetting te bekijken als een eerste aanzet, een reflectie die verder kan worden besproken en overlegd met de marktpartijen (eventueel via de werkgroepen). ELIA geeft een uitgebreide presentatie over de inzichten die hebben geleid tot de gepubliceerde studie.

FEBELIEC vraagt waarom 'loop flows' aanwezig blijven in het Belgische systeem en verduidelijkt dat het niet de bedoeling kan zijn dat hiervoor capaciteit op onze netten gereserveerd moet worden. ELIA antwoordt dat er hiervoor later in deze presentatie oplossingen aan bod komen.

INFRABEL merkt op dat België in verschillende zones is opgedeeld? ELIA antwoordt dat ze vanuit een Europees netmodel (E-Highways van ENTSO-E) vertrokken zijn en dat er voor België en Duitsland nog een aantal zones aan toegevoegd werden. INFRABEL zegt dat men in Nederland aan het kijken is om Nederland in te delen in verschillende zones en vraagt of dat ook iets is waar ELIA aan denkt. ELIA antwoordt dat hierop zal teruggekomen worden in het tweede deel van de presentatie.

FEBELIEC wenst verduidelijking omtrent de resultaten van de studie daar het niet logisch lijkt dat met 19 GW geïnstalleerde capaciteit in België nog steeds voor 2/3 moet geïmporteerd worden? ELIA stelt dat deze import bepaald wordt door de energieprijzen. Wanneer er in het buitenland goedkopere energie beschikbaar is dan de kost voor het opstarten van lokale gaseenheden dan wil dit zeggen dat je die energie gaat importeren en dat er niet lokaal geproduceerd zal worden. De Voorzitter van de WG Balancing voegt toe dat de dimensionering van de CRM rekening houdt met deze importmogelijkheden.

FEBELIEC stelt dat de studie geen informatie geeft over de hypothesen voor nucleaire energie en steenkool (en de daarbij voorziene sluitingen). ELIA informeert de leden van de plenaire vergadering dat ELIA op 12 december 2019 een technisch addendum zal publiceren waarin alle scenario's, hypothesen en inputdata in detail uitgelegd zullen worden. FEBELIEC vraagt of de kolen 'phase out' voor Duitsland daar ook in beschreven staat? ELIA antwoordt dat de kolen 'phase out' voor Duitsland opgenomen is in de studie (dit wel gedeeltelijk aangezien de studie focust op 2030 en de volledige kolen 'phase-out' in Duitsland gepland is tegen 2038). ELIA geeft aan dat de nucleaire 'phase out' voor België wel volledig is opgenomen in de studie. FEBELIEC vraagt of er sensitiviteiten zijn meegenomen. ELIA antwoordt dat dit buiten de scope van deze studie valt.

FEBELIEC is nog steeds de mening toegedaan dat de BRPs verplicht zouden moeten worden om de energie die ze teveel produceren zelf te absorberen in plaats van deze te laten evacueren door de TSOs. De Voorzitter van de WG Balancing antwoordt dat het concept van BRPverantwoordelijkheid het zelfde is in Duitsland als in België en dat deze verantwoordelijkheid los staat van het oplossen (of voorkomen van) congesties. De energie die een Duitse BRP nodig heeft voor zijn Duitse portefeuille mag overal in Duitsland geproduceerd worden, ongeacht waar zijn afnamepunten zijn. Dat het netwerk de aldus gecreëerde stromen niet noodzakelijk aankan (en dat er dus nood is aan redispatching) staat op zich los van de evenwichtspositie van de BRP.

EFET stelt enkele praktische vragen omtrent de 'dispatch hubs'. ELIA verduidelijkt dat de studie het concept van 'dispatch hubs' introduceert, maar dat dergelijke praktische zaken nog verder moeten worden besproken met de marktpartijen. De onderliggende bedoeling is om de markt meer flexibiliteit te geven om congesties te gaan beheersen en dit op de meest optimale manier. Waarschijnlijk is dit niet de enige oplossing, maar het is wel een oplossing waar ELIA Groep in gelooft. EFET verwijst ook naar een studie van de CREG over hoe die 70% optimaal bereikt kan worden. Is dit een alternatief? ELIA bevestigt dat dit inderdaad een

andere oplossing is. Het voorstel zoals hier gepresenteerd is, creëert volgens ELIA meer welvaart.

FEBELIEC vraagt of de 'dispatch hubs' geografisch ingesloten zijn. ELIA antwoordt dat ook dit nog een voorwerp voor discussie is, maar het zijn in principe strategisch geplaatste blokken die apart geregeld kunnen worden. FEBELIEC concludeert hieruit dat ELIA het land (virtueel) wil opsplitsen in biedzones? ELIA antwoordt dat we vandaag de dag een systeem zien dat niet optimaal is qua welvaart. Wat wij hier voorstellen, is om de markt in één keer te optimaliseren om zo tot een efficiënt systeem te komen.

De Voorzitter van de WG System Operations & European Market Design stelt dat het sterke van dit voorstel is dat het geen effectieve splitsing vooropstelt van de biedzones (hetgeen politiek zeer gevoelig is), maar dat het mechanisme tegelijk wel vrijheidsgraden toevoegt aan de marktkoppeling om bijkomende welvaart te creëren.

FEBELIEC is benieuwd naar de impact daarvan voor België en wat de Belgische consument hiervoor zal moeten betalen. De Belgische consument moet niet opdraaien voor een Duits probleem. INFRABEL is akkoord wat betreft het argument omtrent Europese welvaart, maar wil benadrukken dat het wel degelijk een Duits probleem is waarvoor we nu zouden moeten meebetalen. De Voorzitter van de WG Balancing zegt dat dit niet noodzakelijk het geval is en wil de marktpartijen eraan herinneren dat er geen Duitse, Belgische of Nederlandse problemen bestaan, in de zin dat we met een eengemaakte Europese markt te maken hebben.

FEBEG vraagt of deze softwarematige oplossing enkel een tussentijdse oplossing is of dit ook perfect een definitieve oplossing zou kunnen zijn. De Voorzitter van de WG Balancing stelt dat dit moet worden gezien als een bijkomende verbetering op het huidige 'flow based-mechanisme'. De Voorzitter van de WG System Operations & European Market Design voegt hieraan toe dat het belangrijk is dat de corridors (of versterking ervan) in Duitsland er wel degelijk komen, want daar zit de grootste winst. FEBELIEC geeft aan niet te geloven dat deze corridors er tegen 2025 zullen zijn. De 'dispatch hub' is een verder doorgedreven optimalisatie. De Voorzitter van de WG Balancing geeft ook mee dat deze Duitse corridors en het tijdig invoeren van de 70% regel uit de CEP een impact heeft van meer dan 1GW op de Belgische bevoorradingszekerheid (cf Adequacy & Flexibility for Belgium 2020-2030 van Juni 2019).

INFRABEL vraagt hoeveel 'dispatch hubs' er in België zouden komen? ELIA antwoordt dat er een eerste simulatie werd uitgevoerd, maar dat hierover in overleg moet worden gegaan. In de studie stelt ELIA twee manieren voor rond lokalisatie en dimensionering van 'dispatch hubs'.

FEBELIEC vraagt of dit onderwerp verder besproken wordt in één van de werkgroepen. ELIA antwoordt dat er inderdaad de wil is om deze studie verder te bespreken met de marktpartijen. Het was in eerste instantie de bedoeling van ELIA om met deze studie aan te tonen wat de uitdagingen gaan zijn (zowel voor wat betreft het netwerk als voor wat betreft de noodzakelijke software). De Voorzitter van de WG Balancing geeft ook aan dat ook op Europees niveau hierover discussies zullen worden opgestart. FEBELIEC is van mening dat dit topics zijn die we op Europees niveau moeten bespreken, maar dat we die vanuit de Belgische netgebruiker moeten benaderen, zeker de manier waarop zaken geregeld en gefinancierd worden. In België hebben wij een CRM; iets wat men in Duitsland niet heeft. Duitsland heeft een pak meer hernieuwbare energie. FEBELIEC wil tot slot nog weten of er reeds overleg is geweest met de CREG? De Voorzitter van de plenaire vergadering geeft aan dat er een beperkt overleg heeft plaats gevonden.

De Voorzitter van de plenaire vergadering herhaalt dat dit een eerste stap is om ideeën uit te wisselen met de marktpartijen en dat verder overleg kan plaats vinden in de WG System Operations & European Market Design. De Voorzitter van de plenair vergadering wil dan ook de marktdeelnemers bedanken voor de interesse en de constructieve interactie.

### 3. Werkprogramma Users' Group 2020

#### 3.1. Werkprogramma per werkgroep

De Voorzitter van de plenaire vergadering herinnert de marktpartijen eraan dat tijdens de vorige plenaire vergadering gevraagd werd om de prioriteiten te stellen voor 2020. In opvolging hiervan lichten de Voorzitters van de verschillende werkgroepen (WG Belgian Grid, Balancing en SO&EMD) hun werkplan voor 2020 toe.

INFRABEL vraagt of de implementatie van de netwerkcode "*Emergency & Restoration Code*" een grote impact zal hebben op het bestaande afschakelplan? De Voorzitter van de WG System Operations & European Market Design verzekert INFRABEL dat de impact beperkt zal zijn. In de WG System Operations & European Market Design werden mogelijke vereisten al besproken, zoals bijvoorbeeld de telecommunicatie waarbij iedereen zich moet aansluiten op het telefonie netwerk. Wat het automatisch afschakelplan betreft, moet dit wel uitgebreid worden om tegemoet te komen aan de eis om tot 45% van de belasting te kunnen afschakelen in geval van een frequentie-instorting; dit laatste is weliswaar een scenario met een bijzonder lage kans van optreden.

FEBEG heeft een vraag over de aanpassing van het Federaal Technisch Reglement in kader van de implementatie van de CRM en vraagt of er nog een formele consultatie komt over de aanpassing? De Voorzitter van de WG Belgian Grid antwoordt dat het de bedoeling is om eerst af te stemmen met de marktpartijen. De aangepaste nota zal dan ook in de komende dagen worden uitgestuurd naar de leden van de WG Belgian Grid voor opmerkingen. Nadien zal er met FOD Economie worden afgestemd over wat de next steps zijn.

#### 3.2. Publieke consultaties

De Secretaris van de plenaire vergadering geeft een korte toelichting omtrent het overzicht van de geplande consultaties voor 2020. Dit is een wederkerige oefening die we jaarlijks trachten te maken.

Het betreft hier een eerste inschatting van het aantal te organiseren consultaties. Het is echter niet de bedoeling om hier elke publieke consultatie te gaan benoemen of toelichten, aangezien de meesten reeds werden meegenomen in de werkplannen van de verschillende werkgroepen onder de Users' Group. Het overzicht dient eerder om de leden van de plenaire vergadering een inzicht te verschaffen van de werklust die volgend jaar verwacht kan worden en hoe deze verspreid zal zijn over het hele jaar (en waar dus de zwaartepunten zullen liggen).

#### 3.3. Data plenaire vergaderingen 2020

De Secretaris van de plenaire vergadering geeft verschillende, mogelijke data voor de vergaderingen van de plenaire vergadering in 2020. Op basis van de ontvangen reacties tijdens de vergadering zullen de plenaire vergaderingen voor 2020 plaats vinden op:

- Dinsdag 18 februari 2020 om 14u
- Maandag 20 april 2020 om 14u
- Woensdag 17 juni 2020 om 14u
- Dinsdag 8 september 2020 om 14u
- Dinsdag 1 december 2020 om 14u

### 4. WG System Operations & European Market Design: stand van zaken lopende werkzaamheden

FEBEG vraagt of de nieuwe versie van de "Rules for suspension and restoration of market activities" en de "Rules for imbalance settlement during market suspension" opnieuw in de werkgroep zullen worden voorgesteld? De Voorzitter van de WG System Operations &

European Market Design antwoordt dat het zeker de ambitie is om hier in de werkgroep op terug te komen, maar op dit moment is er nog geen nieuwe versie voor handen.

EFET stelt dat het "Expected lack of redispatching" een permanente situatie lijkt te worden. De Voorzitter van de WG System Operations & European Market Design antwoordt hier bevestigend op en stelt dat om in lijn te zijn met de regelgeving, wanneer we tijdens een onderhoud zien dat we niet compliant kunnen zijn met de 70% regel, we eerst moeten kijken of er 'redispatching' in België (dicht bij de congestie) mogelijk is om zo het probleem op te lossen. EFET vraagt of ELIA de aangevraagde derogatie ongelimiteerd in de toekomst zal blijven toepassen? De Voorzitter van de WG System Operations & European Market Design antwoordt dat de derogatie geldig is voor één jaar. De ambitie blijft om op termijn geen derogatie meer nodig te hebben. Dit is uiteraard sterk gelinkt aan de noodzakelijke versterkingen van ons netwerk. Het is echter te voorbarig om daar nu al uitspraken of veronderstellingen over te maken.

## **5. WG Balancing:** stand van zaken lopende werkzaamheden

### 5.1. Task Force strategische reserve

EFET vraagt welke actie ELIA zal nemen indien er voor 2022-23 een nood van 500 MW wordt berekend? De Voorzitter van de WG Balancing bevestigt dat ELIA steeds heeft gesteld (zo ook in de laatste adequacy and flexibiliteit studie) dat er een noodzaak is voor de winter 2022-23 maar ook voor de winter, 2023-24 en 2024-25. Het huidige mechanisme voor de strategische reserve heeft weliswaar slechts een goedkeuring van de Europese Commissie tot en met winter 2021-2022. Er moet dus nog gekeken worden naar een mogelijke oplossing voor de jaren 2022-25.

De twee grote oplossingsrichtingen waar we aan kunnen denken, zijn ofwel met het vroegtijdig opstarten van de CRM of een verlenging vragen van het mechanisme van strategische reserve (al of niet met het huidige design). ELIA wenst op deze keuzes niet vooruit te lopen, maar we zijn ons wel degelijk bewust van het feit dat we in 2020 die vraag zullen moeten beantwoorden.

## **6. Task Force CRM:** stand van zaken lopende werkzaamheden

FEBEG vraagt zich af of ELIA alle documenten van het notificatiedossier, zoals beslissingen van de CREG en de toekomstige Koninklijke Besluiten, ook op haar website zal verzamelen en publiek toegankelijk zal maken. De Voorzitter van de WG Balancing zegt dat hij de vraag intern zal bekijken.

EFET vraagt wat de stand van zaken is omtrent het volume dossier? De Voorzitter van de WG Balancing zegt dat ELIA begrepen heeft dat de CREG een formeel voorstel zal maken over de bepaling van de vraagcurve. Dit voorstel mag verwacht worden op 20 december 2019. De FOD Economie moet dit dan nog onderzoeken en een advies aan de Minister hieromtrent overmaken. De Voorzitter van de WG Balancing denkt bijgevolg dat dit geen onderdeel zal uitmaken van het notificatie dossier, maar op zich is het niet ongebruikelijk dat een notificatie dossier wordt opgestuurd zonder dat alle bijlagen reeds zijn gefinaliseerd. ELIA is dan ook de mening toegedaan dat dit geen belemmering dient te zijn voor het reeds formeel notificeren van de CRM. Er zitten zoveel andere stukken in dat de Europese Commissie zeker al kan beginnen lezen en analyseren. Uiteraard blijft het aan de Minister om te beslissen hoe ze dit alles wenst te organiseren.

INFRABEL vraagt hoe de gewesten zijn betrokken in dit dossier. De Voorzitter van de WG Balancing antwoordt dat over de zaken die ook voor de gewesten relevant zijn, de FOD Economie overleg gehad heeft met haar gewestelijk partners in kader van ENOVER.

## **7. WG Belgian Grid: stand van zaken lopende werkzaamheden**

De Voorzitter van de WG Belgian Grid geeft een beknopt overzicht van de lopende werkzaamheden gezien de laatste werkgroep Belgian Grid recentelijk heeft plaats gevonden.

In het kader van de discussies over capaciteitsreservatie vraagt INFRABEL zich af of er al een oplossing is gevonden voor de problematiek van de bankgarantie in geval van een CDS en achterliggende netgebruikers? De Voorzitter van de WG Belgian Grid antwoordt dat daar op dit moment geen eenduidige oplossing voor is en denkt dat er altijd een rol gaat zijn voor de CDS-operator. De Voorzitter van de WG Belgian Grid geeft aan de vraag mee te nemen.

## **8. Diverse**

De Voorzitter van de plenaire vergadering verwijst naar de brief die ELIA heeft ontvangen van de federaties omtrent de onbeschikbaarheid van het archief van de Users' group op de ELIA website. De Voorzitter van de WG Belgian Grid geeft aan om de geuite bezorgdheden goed te hebben genoteerd en wenst de leden van de plenaire vergadering te informeren dat ELIA het archief weer ter beschikking zal stellen. Onder welke vorm is momenteel nog voorwerp van verdere interne analyse. Mogelijke optie is een publieke Sharepoint. We trachten ernaar te streven alle documenten weer ter beschikking te stellen van marktpartijen tegen begin februari 2020. FEBEG vraagt of de structuur van de verschillende werkgroepen behouden blijft? De Voorzitter van de WG Belgian Grid antwoordt dat dit inderdaad de bedoeling is.

INFRABEL vraagt wat er met de productfiches is gebeurd? De Voorzitter van de WG Belgian Grid antwoordt dat ELIA via een studiebureau een aantal klanten heel specifiek bevroegd heeft over de beschikbaarheid van informatie op onze website. We zijn tot de vaststelling gekomen dat de productfiches niet veel gebruikt of geconsulteerd werden. Om die reden werd ervoor geopteerd om vanaf nu met 3 niveaus te werken: enerzijds zijn er de leaflets waar een product heel high level toegelicht wordt; dat is de meest eenvoudige manier om informatie te delen met de klanten over een product. Daarnaast heb je het contract hetgeen alle details bevat. Een derde niveau tussenin zal erin bestaan om per product ook steeds de design nota's ter beschikking te stellen op onze website. We denken dat op deze manier verschillende detailniveaus en bijgevolg informatie over onze producten ter beschikking kan gesteld worden.

FEBEG heeft nog een vraag omtrent enkele Europese ontwikkelingen, zo moet ENTSO-E verschillende methodologieën bepalen zoals deze voor een Europese 'adequacy assessment' of hoe de 'VOLL' bepaald moet worden. FEBEG wenst te weten wat de laatste stand van zaken is hieromtrent. De Voorzitter van de WG Balancing zegt dat de discussies nog lopende zijn en dat de gestelde deadlines naar alle waarschijnlijkheid niet gehaald zullen worden. FEBEG wijst erop dat het Clean Energy Package bepaalt dat de regulatoren deze op nationaal niveau moeten vastleggen maar dit op basis van een methodologie zoals gedefinieerd door ENTSO-E. De Voorzitter van de WG Balancing verduidelijkt dat de 'VOLL' inderdaad moet bepaald moet worden door de lidstaten of een entiteit aangesteld door de lidstaten en dat dit één van de verschillende parameters is die moeten worden vastgelegd.

## **9. Volgende plenaire vergadering**

De volgende plenaire vergadering zal plaats vinden op 18 februari 2020 om 14u. De Voorzitter van de plenaire vergadering bedankt de leden voor hun aanwezigheid en deelname en wenst de marktpartijen alvast een fijn einde jaar toe.